

Engagerande litteraturundervisning i gymnasieskolan

- En fokusgruppintervjustudie

Magnus Svensson, adjunkt/doktorand MDU

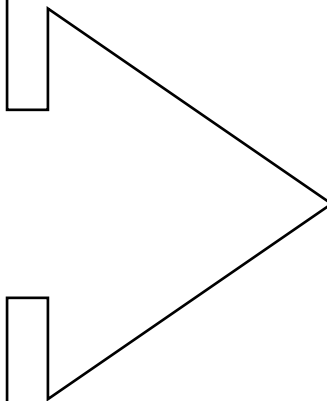
Bakgrund

Om projektet

- Magisteruppsats i didaktik '22
 - Intervjuade ambitiösa och engagerade elever → intresserad av "de andra"
 - Stötte på en del intressanta strategier och metoder i tidigare forskning
- Många barn och ungdomar gillar inte att läsa, läser allt mer sällan och är svaga läsare.
- Stor skillnad mellan elever och skolor
- Nya ämnesplanen
 - "bidra till elevernas bildning"
 - "läsa ofta och i riklig omfattning"
 - "skönlitteraturens estetiska värde"
 - Litteraturhistoria genom alla nivåerna

Delstudier

- ✓ Läroplan – Analys av nya ämnesplanen
- ✓ **Lärare** – Fokusgruppintervjuer
- ✓ Elever – Individuella intervjuer
- ✓ (Forskning – Systematisk litteraturöversikt)

Aktionsforskningsstudie
Baserad på tidigare resultat

Delstudie 1 - fokusgruppintervjuer

- **Syftet** med hela forskningsprojektet är att undersöka och beskriva hur en engagerande litteraturundervisning kan organiseras
- Forskningsfrågor:
 - ✓ Hur kan en engagerande litteraturundervisning organiseras?
 - ✓ **Vilka didaktiska strategier och metoder använder lärare för att skapa engagemang i litteraturundervisningen?**
 - ✓ **Hur beskriver lärare engagemang i litteraturundervisningen?**
 - ✓ Hur beskriver elevers sin upplevelse av engagemang i litteraturundervisning?

Resultat i relation till tidigare forskning

- **Läsa tillsammans, boksamtal**
 - **Estetiska vs. efferenta aspekter av läsning**
 - **"Scaffolding", svaga eller motvilliga läsare**
 - **Skolläsning tar tid**
 - **Kreativa uppgifter**
 - **Övriga media**
 - **Läsa komplexa texter**
 - **Identifiera sig som en (kompetent) läsare**
- Batchelor, 2018
 - Bergmark & Viklund, 2020
 - Dallacqua & Sheahan, 2020
 - Elish-Piper, Wold, & Schwingendorf, 2014
 - Fodstad & Husabø, 2021
 - Ivey & Johnston, 2018
 - Johansson, J. 2022
 - Johansson M., 2021
 - Lapp & Fischer, 2009
 - Nordberg, 2019
 - Pierce & Gilles, 2020
 - Pittman & Honchell, 2014
 - Sønneland, 2019
 - Tengberg et al, 2023 (+ UTFORSK projektet)
 - Wintersparv, 2022

Några preliminära resultat

– Känner ni igen er?

Tidsaspekten

- Det tar tid att läsa. Läsningen konkurrerar med
 - Andra ämnen (programämnena är mer prioriterade)
 - Fritidsintressen
 - Sociala medier
 - Gameing
 - M.m.
- ...men eleverna ”vet” att de borde läsa mer!
- Läraren har begränsat med tid till planering.
- Stoffträngsel i kursen.
- Leder till kortare texter och kanske mer begränsade upplägg.

Några preliminära resultat

Skolläsning är inte rekreationsläsning

- Skolläsningen är framför allt kollektiv.
 - Eleverna höjer sig, får ut mer av läsningen.
 - Varje undervisningsgrupp är unik. Texter, uppgifter, upplägg funkar olika bra i olika grupper.
- Lärarna känner inte att de nödvändigtvis måste göra fritidsläsare av eleverna.

Mätbarhetskulturen hämmar skolläsningen

- Ger inte utrymme för det spontana, estetiska.
- Påverkar elevernas engagemang på olika sätt.

Många elever är ovana läsare (men få är öppet ovilliga)

- Få rekreationsläsare i klasserna.
- Svårt med läsbetning.
- Ovana vid läxor?

Några preliminära resultat

Engagemang visar sig i att läraren kan sluta undervisa

- Läraren behöver inte driva på diskussionen.
- Eleverna följer upp varandras initiativ.
- Gruppdiskussioner hämmas om läraren närmar sig.
- Eleverna söker sig spontant vidare utanför uppgiften eller texten.

Elever vill känna sig smarta och engageras av

- Komplexa texter
- Att sätta texter i en större kontext.
- Uppgifter som medger att man går utanför verket.
- Uppgifter som ger utrymme för elevernas egna initiativ.
- Engagemanget går ner om undervisningens/lärarens/textens/författarens agenda är för uppenbar.
- Eleverna har tröttnat på vissa teman kopplade till värdegrunden.

Ett utkast till en slutsats!

- Att *känna sig* smart är en estetisk upplevelse i sig!
- Skolläsning kanske handlar mer om estetiska aspekter av *undervisningen* än av själva läsningen.